

สสค.

ส่ง : กพด.

รับที่ : ๕7594/67

12 ก.ค. 2567 เวลา 13.30 น.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
เลขรับ ๑๐๒๐๑
วันที่ ๑๔/๖/๖๗
เวลา ๑๓.๕๕

ที่ สม ๐๖๐๑/ ๔๖

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๗

๗๐๖. เรื่อง ข้อเสนอแนะกรณีการบังคับสูญหายบุคคลที่พำนักรักษาตัวในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขอลี้ภัยทางการเมือง
กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

๑๕ จ.ค. ๕๗ สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๒/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีการบังคับสูญหายบุคคลที่พำนักรักษาตัวในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขอลี้ภัยทางการเมือง ๙ ราย ซึ่งสูญหายไประหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ จึงขอกราบเรียนความเป็นมา ข้อเสนอแนะ และข้อพิจารณา ดังนี้

๑. ความเป็นมา

๑.๑ กสม. ได้ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีการบังคับสูญหายบุคคลที่พำนักรักษาตัวในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขอลี้ภัยทางการเมือง ๙ ราย ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า รัฐบาลไทยเพิกเฉยในการติดตามผู้สูญหาย และไม่มี ความคืบหน้าในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ทำให้เชื่อได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสูญหาย

๑.๒ กสม. พิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

๑.๒.๑ การบังคับให้บุคคลสูญหายถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงต่อ สิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับรองและคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญหรือหนังสือสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งผู้ตกเป็นเหยื่อ ครอบครัว และคนใกล้ชิด รวมทั้งสังคมโดยรวม รัฐจึงมีหน้าที่ดำเนินการ ตามกระบวนการของกฎหมายเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของการสูญหายและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ รวมถึง จะต้องชดเชยเยียวยาอย่างรอบด้านให้กับญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย ตามที่ระบุไว้ใน อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๑.๒.๒ กรณีการหายตัวไปของบุคคลทั้ง ๙ ราย ซึ่งต่อมาพบศพแล้ว ๒ ราย น่าเชื่อว่า เป็นการบังคับให้บุคคลสูญหายตามความหมายที่ระบุไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคล ทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๑.๒.๓ การที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสานความร่วมมือกับประเทศที่เกี่ยวข้อง ให้อำนวยความยุติธรรมในการสืบสวนสอบสวนติดตามหาตัวผู้กระทำความผิด หรือเพื่อให้ทราบชะตากรรม ของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย ทำให้การสืบสวนเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่มีความคืบหน้าที่ชัดเจน แสดงให้เห็นว่า กฎหมายหรือมาตรการของรัฐในการสืบสวนสอบสวน รวมถึงสนธิสัญญาหรือความร่วมมือระหว่างประเทศ

/เกี่ยวกับ ...

เกี่ยวกับกรณีที่เกิดเหตุการณ์บังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศเพื่อนบ้าน ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และทำให้ญาติและครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทั่งต่อสิทธิในการรู้ความจริง (right to know the truth) ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย จึงถือเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๑.๒.๔ ในด้านการชดเชยเยียวยานั้น พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ครอบคลุมถึงการเยียวยาทางการเงินในกรณีการบังคับให้บุคคลสูญหาย ทำให้ญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายยังไม่ได้รับการชดเชยเยียวยาตามกฎหมายภายใน รวมทั้งตามมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง ส่งผลกระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาจากรัฐ จึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกประเด็นหนึ่ง

๑.๓ กสม. จึงมีข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย ดังนี้

๑.๓.๑ ให้ตรวจสอบข้อมูลและข้อเท็จจริงกรณีการกระทำให้บุคคลสูญหายทั้ง ๙ ราย จนกว่าจะทราบที่อยู่และชะตากรรมของผู้ถูกบังคับให้สูญหายและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการชดเชยเยียวยาให้แก่ญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายและเสียชีวิต ตามหลักการการชดเชยเยียวยาตามความเห็นทั่วไปฉบับที่ ๓ ของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และแจ้งผลการดำเนินการตลอดจนความคืบหน้าให้ญาติหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกบังคับให้สูญหายและเสียชีวิตทราบเป็นระยะ

๑.๓.๒ ให้เร่งรัดกำหนดนโยบายและมาตรการฟื้นฟูและเยียวยาด้านร่างกายและจิตใจแก่ผู้เสียหาย และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายด้านการเงินและจิตใจ รวมถึงการฟื้นฟูระยะยาวทางการแพทย์ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมตามมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมานตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ประกอบความเห็นทั่วไปฉบับที่ ๓ ของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และหลักการพื้นฐานและแนวทางว่าด้วยการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและกว้างขวางของสหประชาชาติ

๑.๓.๓ ให้พัฒนาแนวทางหรือวิธีการสืบสวนกรณีคนไทยที่อาศัยอยู่นอกราชอาณาจักรไทย ถูกกระทำทรมานหรือถูกบังคับให้หายสาบสูญ ด้วยการกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

/รวมตลอดทั้ง ...

รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของ กสม. ให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

๔. ข้อเสนอแนะ

จากข้อเท็จจริงและอำนาจหน้าที่ตามนัยข้อ ๑ และข้อ ๒ ข้างต้น กสม. จึงมีข้อเสนอแนะ
ในกรณีดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี ดังนี้

๔.๑ แม้ว่าประเทศไทยได้ยื่นสัตยาบันสารเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศ
ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection
of All Persons from Enforced Disappearance: ICCPED) แล้วเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๗ โดยมีผล
บังคับใช้ในวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๗ นั้น อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อเรียกร้องจากภาคประชาสังคมให้ไทยจัดทำ
คำประกาศยอมรับอำนาจของคณะกรรมการว่าด้วยการบังคับให้หายสาบสูญ ตามข้อบทที่ ๓๑ และข้อบท
ที่ ๓๒ ของอนุสัญญา (การรับและพิจารณาคำร้องเรียนจากปัจเจกบุคคลที่อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐภาคี และ
จากรัฐภาคีหนึ่งทีกล่าวอ้างอีกรัฐภาคีหนึ่งว่าไม่ได้ปฏิบัติตามอนุสัญญา) รวมทั้งเรียกร้องให้ยกเลิกการตั้ง
ข้อสงวนตามข้อบทที่ ๔๒ (การนำข้อพิพาทระหว่างรัฐเข้าสู่การพิจารณาโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ) ด้วย
เนื่องจากไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของอนุสัญญาดังกล่าว

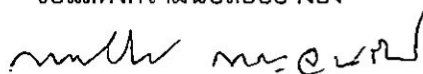
๔.๒ ให้สัตยาบันต่อพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือ
การลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (OPCAT) และให้มีการอนุวัติกฎหมายภายในประเทศ
ตามอนุสัญญาดังกล่าวอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งกลไกป้องกันการทรมานระดับชาติด้วย

๕. ข้อพิจารณา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงขอกราบเรียนเพื่อนายกรัฐมนตรีนำเสนอคณะรัฐมนตรี
พิจารณาข้อ ๔ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการตามรายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๒/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๐
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ดังปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๒๐๓๔ (ภัทรานิษฐ์)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๒ โทร ๐๖๐ ๐๙๙๑๒๒